

"Amerikai Magyarok" "Bridgeport, Conn.  
1953 Sep.

## ŐSÖK ÉS HŐSÖK...

### ★ 100 ÉVES A MAGYAR UJSAG AMERIKÁBAN

— Levél a szerkesztőhöz —

(Lajos Miklós)

1953 nevezetes dátum Magyar-Amerika történetében.... Ebben az évben, amely Kossuth diadalutját követi a kalendáriumban, jelent meg az első magyar nyelven kiadott időszakos folyóirat az Egyesült Államokban. Sokat beszélnek és írnak most erről a centennáriumból, akikben élnek még származásunk földjének emlékei, akik édes anyanyelvünket ápolni és megőrizni szent örökségnek vallják. A múlt század második fele első évtizedeinek nyomtatott és írott magyar emlékeit felkutatni, azokat áhitattal forgatni, a regényes korszakot visszaidézni, hőseinek ködlovagjainak alakján elmerengeni régi szenvedélyem, talán "hobby"-m, ahogy azt angolul kifejezik. 38 éve immár ezen az őszön, hogy itt, amerikai hazámban ebben a sárguló, fakuló, ritkuló adattárban buvárkodom, inkább a magam épülésére, lelki üdülésére, mint azzal a céllal, hogy valaha is könyvben adom ki olvasmányaim, kutatásaim eredményeit. Ha még is, az "Amerikai Magyarok"-nak elküldöm néhány feljegyzésemet, ez a Te neved és személyed iránti tiszteletem jele. A Nyírségből származtunk, tul az Oprenciákon és a vér, látod Miklós, nem válik vízzé ...

\*\*\*

A mai magyar-amerikai sajtó pionirje, mindnyájatok "atyja", amely megható névvel fogadott hazám első bevándorlóit megtisztelte (mind azt ezekben a hónapokban százszor is lenyomatták a kegyeletes utódok) a "The Hungarian Exiles Journal", ("Magyar Száműzöttek Lapja"). Az is közsímert tény, hogy a New Yorkban kiadott, szerkesztett és egyetlen magyar szedő által kiszedett magyar sajtóterméket Tóthvárad/Kornis Károly, honvédtiszt, Aulich, majd Asbóth honvédtábornokok törzskari tisztje az 1848-49-es szabadságharcban, jegyezte, mint felelős kiadó-szerkesztő. Csak néhány szám került ebből az első magyar újságból a szemem elé, de lapozgatás közben az ujjaim hegyét perzselte az izzó hatás, amit Kossuth Lajos lángelméje a szerkesztőre és a közíróra gyakorolt. A zsarnokok a lelkiismeret, a gondolat, a szólás és az írás szabadságára vértől rozsdás bilincseket vertek. Mi lett a bilincs porszemével, ahol a fekete-sárga felhők eloszlottak és felragyogott a szabadság napja? A haladó emberiség csodálatos gépezeteket csinál belőlük, így a legcsodálatosabb: a sajtót is. Ez a műszer összegyűjti a

gondolatokat és szárnyat ad mindenkinek. A független sajtó tehát a megújult emberiség szentlelke, amely röptében mindenkit megszáll, széthordva azt a szellemi materiát, melyből az emberi lélek láthatatlan műhelyében az igazságok és meggyőződések kiformalódnak". Kossuthista ujság volt a Magyar Száműzöttek Lapja, a 48–49-es eszmének mécsese . . . Tóthváradai Kornis, egy a szabolcsi Korniscsalád birtokában lévő fényképe is elem került. Eszerint rengővállu, zömök, testes férfiú volt életének nyarán az amerikai magyar tollforगतók őse: sörtés, kerek, törökös fejjel, égő, nyugtalan szeme uralja az arcát . . .

Lapját 41 előfizetővel indította meg ez a tábor, amely kizárólag a "Kossuth-hű" magyar emigráció tagjaiból verődött össze, magától emelkedett 118-ra. Lélekben ez a csoport szemben állott a radikális ellenzékkel, amelyik a forradalmi kormány debreceni belügy-miniszterét, Madarász Lászlót vallotta vezérének, a "gyémántos minisztert", akit Jókai Mór azzal vádolt meg, hogy a nemzetárulás miatt kivégzett Zichy Edmund gróf lefoglalt ezüst kincseit megdézsmálta. Később kiderült a "szélbali" Madarász László ártatlansága és itt, Amerikában, mint a nemzeti radikalizmus mártirját tisztelte néhány elbusult, végleg nekikeseredett magyar. Ő alapította meg tudvalévően "Uj Budát", egy közösen művelt farmot, amely azonban nem volt életképes. Madarász László emésztő gondok között, kegyetlen vízkórság folytán, fejezte be hányatott életét.

A Magyar Száműzöttek Lapja körül tehetséges, művelt, tisztalelkű, hazafiságában rendületlen honvéd-társadalom alakult ki. A hazavágyás, az olthatatlan honszerelem kiolvasható a lap soraiból, méginkább sorai között. A cél: "az összes emberbarátok rokonszenvének megszerzése a Kossuth által kormányzott, felfogásban, intézményeiben, irányzatában boldog és haladott Magyarország iránt". Bizvást elmondhatom, hogy mi, régi amerikások, ma, száz esztendő múltán, ugyanezért a Magyarorszáért epedezünk.

És mert ma is, ugy világviszonylatban, mint Rabmagyarország felszabadítása és újjászületése szempontjából előtérben áll a jó propaganda kérdése, a "Magyar Száműzöttek Lapja" szerkesztő-bizottságának hitvallását idézem: "Nemcsak intézményeinknek kell majd jóknak lenni. hanem előkelőnek, fennköltnek, minden honosainkkal őszintén együttérzőnek kell lenni a közszellemnek is. Magas szárnyalású gondolkodás, becsületes szándék, becsületes tett az, ami nemzetnek is, egyesnek is, elismerést, tartós bizalmat szerez világszerte". "Nem rejthetik el a hegyen épült várost!" Kossuth forra-

dalma igazi nemzeti harc volt, — a népért, a néppel! — de egyuttal örök nagy eszmék szolgálatában állott. Mikor Petőfi a világszabadságért óhajt meghalni, az nemhogy ellent mondana a nemzeti érzésnek, de kiegészíti azt. *Minden nemzet annyit ér, amennyit a maga erejével az emberiség javára teszen . . . .* Az új Magyarországnak Amerika szíve verjen, amely minden jóért és nemesért dobogni meg nem szűnik . . .” És végül néhány borongós sor az első amerikai-magyar lapszerkesztő 1853-ban a szabolcsi, akkor nyíregyházi Kornis-familiához egy frankfurti barátja útján hazaküldött leveléből:

”Gyakran veletek vagyok a Nyírségen, estendem, amikor egyedül maradok bánataimmal. Ez a mocsaras, homokos, ködös, akácok Nyírség magányos, magába vonult férfiakat nevel. . . . Olyanok vagyunk itt, száműzött magyarok, mint a szőlő, amelyet a tőkén felejtettek . . .”

See : Ferjentsik